

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VLASTIVĚDA

4. ročník

**inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské
a informační gramotnosti**

POVRCH ČR

vyhledávání informací v textu, úkoly k textu a řešení

vl. znak: UM - ČaJS

Povrch České republiky je různorodý. Zhruba polovina povrchu ČR je mírně zvlněná, odborně řečeno pahorkatiny. Místa, kde se krajina zvedá a klesá výrazněji, nazýváme vrchoviny, kde naopak méně, roviny. Jak velehory, tak stovky kilometrů táhnoucí se roviny byste u nás hledali marně.

Nejvyšším bodem celé republiky je vrchol Sněžky v Krkonoších, který se tyčí do výšky 1602 m n. m (metrů nad mořem). Pokud bychom chtěli vyšplhat na úplně nejvyšší pevný bod v ČR, pak bychom museli na jesenický Praděd. Samotná hora se vypíná do výšky 1491 m n.m. Na vrcholu byl však postaven 162 m vysoký vysílač. Naopak nejnižším bodem je hladina Labe na česko-německé hranici u obce Hřensko v nadmořské výšce 115 m n. m.

Kromě nejvyšších Krkonoš přesahují hranici 1000 m n.m. na jihu Šumava s nejvyšší horou Plechý, Novohradské hory a Český les. Na západě republiky se nejvýše vypínají Krušné hory s vrcholem Klínovec. Budete-li projíždět severními Čechami podél německé a posléze polské hranice, můžete postupně zdolat Smrk v Jizerských horách, již zmiňovanou Sněžku v Krkonoších a Velkou Deštnou v Orlických horách.

Pokud máte stále dost sil a chuti do nových výstupů, přesuneme se z Čech na Moravu, kde nás čeká Králický Sněžník, Rychlebské hory s nejvyšším vrcholem Smrk, dále již zmiňované Jeseníky s Pradědem i jeho rozhlednou. Při hranici se Slovenskem se na severu Moravy a jihu Slezska nacházejí Moravskoslezské Beskydy s nejvyšším bodem Lysou horou, směrem na jih pak dál Javorníky a Bílé Karpaty. Na pomezí Čech a Moravy se rozkládá rozlohou velice rozsáhlé pohoří Českomoravská vrchovina. Jeho nejvyšší vrchol Javoříce však tisíci metrové hranice již nedosahuje.

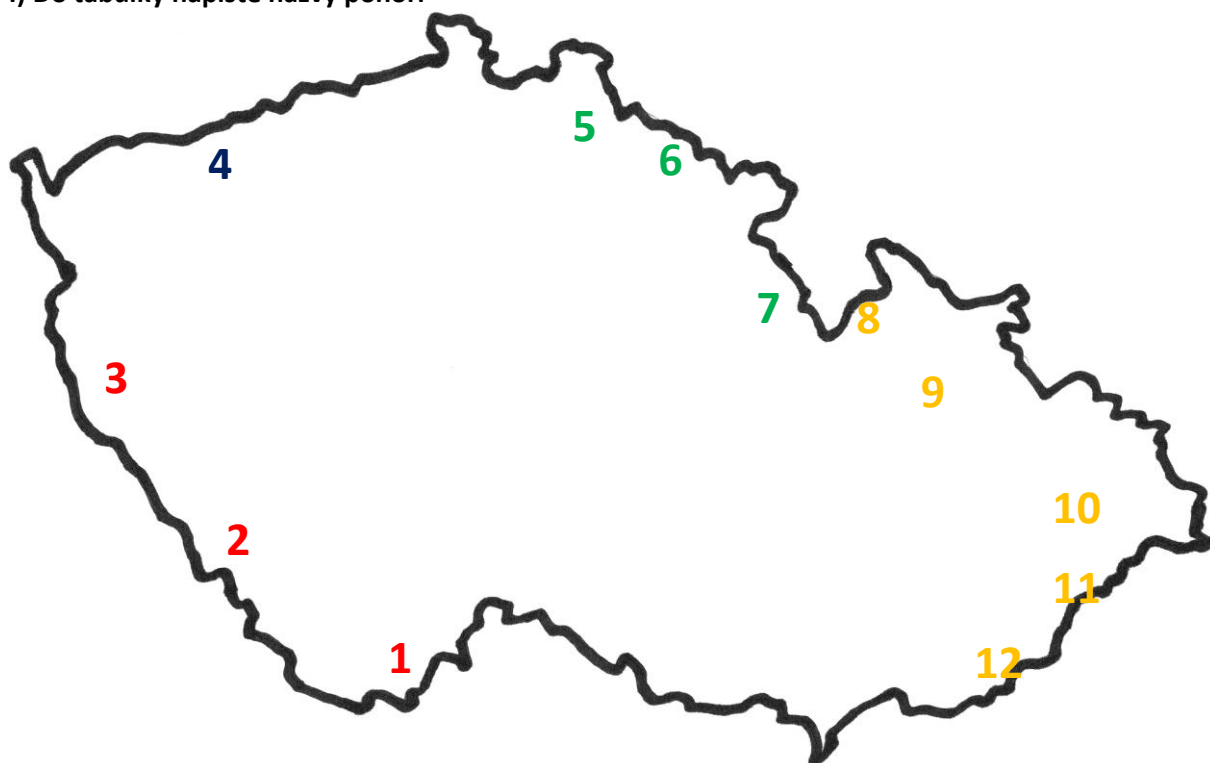
Že už vás z těch všech náročných výstupů bolí nohy? A to jsme ty „tisícovky“ ani zdaleka nezdolali všechny! Nevadí, pojďme se podívat, kde je možné si odpočinout v rovinách či nížinách. Na sever a východ od Prahy se rozkládá Česká tabule, její rovinatý povrch je jen tu tam narušen dnes již vyhaslou sopkou, která se tu „proklubala“ při třetihorním vrásnění. Rovinatý charakter má i okolí slezské Opavy, odkud nížiny směřují dál na sever, do Polska.

V rovinách ani v nížinách se příliš „nezadýcháte“. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že v nížině se procházíte skutečně nízko, tedy do 200 m n.m., zatímco po rovině se můžete procházet i v horách (třeba i v Himalájích). Nížiny jsou většinou pojmenovávány podle řek, podél nichž se táhnou. Největší česká nížina se rozkládá podél Labe, a nese tedy název Polabská. Ostatní nížiny najdeme na Moravě, říká se jim úvaly. Podél horního toku Moravy je to Hornomoravský úval, na něj na dolním toku Moravy navazuje Dolnomoravský úval. Pravostranným přítokem Moravy je Dyje, do které se vlévá řeka Svratka. Nížina nacházející se v jejich blízkosti nese název Dyjsko-svratecký úval.

Mezi zvláštní typy povrchu řadíme turisticky atraktivní pískovcová skalní města (Adršpach, Český ráj...) či krasová území (nejznámější Moravský kras s propastí Macocha).

Úkoly:

I) Do tabulky napište názvy pohoří

1.N - - - - -	7.O - - - - -
2.Š - - - -	8.K - - - - - S - - - - -
3.Č - - - - -	9.J - - - - -
4.K - - - - -	10.M - - - - - B - - - - -
5.J - - - - -	11.J - - - - -
6.K - - - - -	12.B - - - K - - - - -

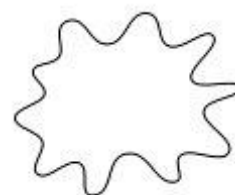
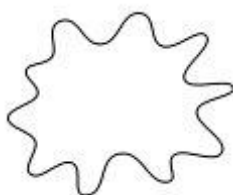
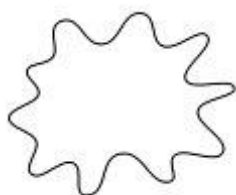
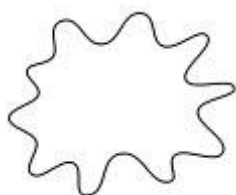
II) Která barva je na

západě

jihu

severu

Moravě

III) Názvy pohoří zakroužkujte, nížiny podtrhujte

Jeseníky

Macocha

Hornomoravský úval

Dyjskosvratecký

Šumava

Králický Sněžník

Polabská

Český ráj

IV) Co představují názvy těch, které jste ani nepodtrhli, ani nezakroužkovali?

Název	Popis

V) Odpovězte na otázky

1. Jak se liší roviny a nížiny?

2. Podél čeho se nížiny většinou rozkládají?

3. Kde se nachází nejnižší bod ČR?

4. Která hora ČR je nejvyšší?

5. V jaké nadmořské výšce se nacházíte, vystoupáte-li na vysílač na Pradědu?

VI) Poznejte, co je na obrázku: *propast-hora- skalní město* a napište konkrétní příklad z textu

1.

2.

3.

Řešení:

I.1. Novohradské hory, 2. Šumava, 3. Český les, 4. Krušné hory, 5. Jizerské hory, 6. Krkonoše, 7. Orlické hory, 8. Králický Sněžník, 9. Jeseníky, 10. Moravskoslezské Beskydy, 11. Javorníky, 12. Bílé Karpaty

II. západ- modrá, jih- červená , sever- zelená, Morava- žlutá

III. pohoří- Jeseníky, Šumava, Králický Sněžník, nížiny- Hornomoravský úval, Polabská, Dyjskosvratecký

IV. propast- Macocha, skalní město- Český ráj

V.1. nížiny - v nadmořské výšce do 200 m, roviny – plochý nebo mírně zvlněný povrch, 2. řek, 3. Labe u Hřenska, 4. Sněžka, 5. 1653

VI.1. hora- Praděd, 2. propast-Macocha, 3. skalní město - Adršpach

Zdroje:

http://wiki.rvp.cz/@api/deki/files/18563/=Obrysov%25c3%25a1_mapa_%25c4%258cR.jpg

<http://www.grafika.cz/old-idif/grafika/images/flick03.jpg>

<http://snih.in-pocasi.cz/snehove-zpravodajstvi/obrazky/praded.jpg>

<http://www.jizni-morava.cz/doc/img/1415.jpg>

<http://hela.webgarden.cz/image/42795>